

Norges Kristne Råd

KIRKENE SAMMEN

«STATEN OG DEN NORSKE KIRKE – ET TYDELIG SKILLE.» Høringsuttalelse fra Norges Kristne Råd.

Norges Kristne råd(NKR) har mottatt høringsnotatet «Staten og Den norske kirke – et tydelig skille». Vi setter pris på at departementet bidrar til fortgang med å operasjonalisere de intensjoner som ligger i stortingsforliket av april 2008 og medfølgende grunnlovsendringer av 21.5. 2012.

De saksforhold som høringsnotat berører er i alt vesentlig interne forhold i Den norske kirke (Dnk). Det gjør at NKR som fellesorgan for de fleste kristne trossamfunn i Norge har begrenset interesse av å ha klare oppfatninger om hvordan Dnk løser interne slike forhold.

Det bærende prinsippet i norsk tros- og livssynspolitikk må være likebehandlingsprinsippet. I grunnloven er dette først og fremst uttrykt med henblikk på økonomiske tilskuddsordninger. Men de internasjonale konvensjonene og politiske erklæringene Norge har sluttet seg til, tilsier at statlige myndigheter forholder seg til og behandler tros- og livssynssamfunn på en likeverdig måte. Dette må også gjelde regulering av spørsmål som kan sies å høre til trossamfunnets indre anliggender.

FN-erklæringen om eliminering av alle former for intoleranse og diskriminering på grunn av tro- eller livssyn presiserer:

"Art. 6.:In accordance with article 1 of the present Declaration, and subject to the provisions of article 1, paragraph 3, the right to freedom of thought, conscience, religion or belief shall include, inter alia, the following freedoms:

(g) To train, appoint, elect or designate by succession appropriate leaders called for by the requirements and standards of any religion or belief;"

Sluttklæringen fra KSSEs (nå OSSE) Wien-møte 19. januar 1989 art. 16:

"In order to ensure the freedom of the individual to profess and practice religion or belief, the participating States will, inter alia,

(16.4) - respect the right of these religious communities to
- establish and maintain freely accessible places of worship or assembly,
- organize themselves according to their own hierarchical and institutional structure,
- select, appoint and replace their personnel in accordance with their respective requirements and standards as well as with any freely accepted arrangement between them and their State,
- solicit and receive voluntary financial and other contributions;"

Det forhold at forslagene i høringsnotatet stort sett følger opp ønsker Kirkemøtet i Dnk har gitt uttrykk for i sitt vedtak fra Kirkemøtet i 2013 bekrefter at departementet langt på vei har dette som utgangspunkt.

NKR finner allikevel grunn til å stille spørsmålstegn ved om enkelte av forslagene til endringer i kirkeloven i for stor grad griper inn i forhold som må betraktes som et internt anliggende i trossamfunn. Slik NKR oppfatter det, er hovedhensikten med reformen å forberede et lovmessig grunnlag for å opprette Dnk som et selvstendig rettssubjekt. Dersom det ikke er formaljuridiske forhold som nødvendiggjør lovfesting, mener vi at saker som kan overlates til Dnks egne organer bør plasseres der. I motsatt fall kan det oppfattes som en begrensning av Dnks religionsfrihet, selv om de intensjoner som ligger bak er aldri så velvillige.

Det kanskje mest iøynefallende forslaget i departementets notat som ut fra disse betraktningene synes overflødige og prinsipielt betenkelig, er forslaget om en lovfestet klagemnd for Dnk med tilhørende bestemmelser om kompetansekrav jfr. forslag til ny § 27 i kirkeloven.

Et annet punkt er spørsmål om bl.a. kirkelig inndeling og forhold mellom lokalt og sentralt nivå i Dnk slik det er beskrevet i kap. 7.6. Mange av kirkesamfunnene som er medlem i NKR har vært nødt til å forholde seg til tilsvarende problemstillinger. De har også overgripende sentrale nasjonale organer som egne rettssubjekter og lokale menigheter som har tilsvarende status. Kirkesamfunnene har valgt ulike løsninger ut fra egen kirkelig tradisjon og kirkeforståelse. Selv om størrelsen på organisasjonen trossamfunnet Dnk og kompleksiteten som springer ut av århundrer som sammenvevd med statsapparatet kompliserer bildet, mener vi at spørsmål om intern organisering og forholdet og linjene mellom de ulike ledd i Dnk bør overlates til kirkens egne organer.

NKR finner det også underlig at Staten i lovs form skal nekte Dnk å foreta langsiktige låneopptak for bl.a. å finansiere nødvendige investeringer. Ingen andre trossamfunn i Norge er pålagt en slik restriksjon. Dette representerer etter vår oppfatning en inngripen i trossamfunnet Dnks indre anliggender.

Endringene i kirkeloven og oppfølgingen av NOU 2013:1: «Det livssyns åpne samfunn» må sees i sammenheng på flere områder. Et av disse er den åndelige betjening i forsvaret, helseinstitusjoner og fengsler. Når de sammensatte spørsmål om status, tjenesteordninger og arbeidsgiveransvar for disse skal finne en løsning i fremtiden, må dette etter vår oppfatning baseres på generelle ordninger som kan tilpasses ansatte fra alle tros- og livssynssamfunn. NKR går i denne omgang ikke nærmere inn på spørsmålet, men reiser det som en problemstilling departement bør ha med seg i det videre arbeid.

Vi har også merket oss at etableringen av Dnk som eget rettssubjekt ikke får noen avgiftsmessige konsekvenser. Det reiser i seg selv interessante problemstillinger som vi har dvelt ved i vår høringsuttalelse om NOU 2013:1: «Det livssyns åpne samfunn». Hva slags status vil Dnk ha som organisasjon sammenliknet med andre tros- og livssynssamfunn? Sistnevnte har i tillegg status som frivillige organisasjoner og kan søke om kompensasjon for deler av merverdiavgiften. På kommunenivå innrømmes kirkeligfellesråd og menighetsråd full merverdiavgiftskompensasjon. Utgifter til bygg og vedlikehold og drift av disse er ikke omfattet av momskompensasjonsordningen for frivilligheten. Her ligger en forskjellsbehandling mellom Dnks lokale ledd og øvrige trossamfunn. På den annen side: Dersom det nye rettssubjektet Dnk ikke blir likebehandlet med øvrige tros- og livssynssamfunn på sentralt nivå, vil dette være en forskjellsbehandling i disfavør Dnk,

Likebehandlingen av trossamfunn som forutsettes i grunnloven og som er en forpliktelse etter den europeiske menneskerettighetskonvensjonen artikkel 14, aktualiserer en bredere gjennomgang av disse spørsmål. NKR er utålmodige etter å få ordnet opp i de ulikhetene som er nevnt ovenfor. Selv om de kan synes å slå begge veier så oppveier de ikke hverandre. Grunnlovsbestemmelsen om økonomisk likebehandling gjør en slik gjennomgang nødvendig.

Vi viser også til vår kommentar i høringsuttalelsen til NOU 2013.1 «Det livssyns åpne samfunn» side 7 der vi tar til orde for at tros- og livssynssamfunn bør opprettes som egen kategori i Brønnøysundregistrene. En slik enhetlig registreringsordning vil gjøre det enklere å få til ønsket likebehandling av tros- og livssynssamfunn også når det gjelder f.eks. avgiftsspørsmål.

NKR ber departementet allerede ved denne revisjon av kirkeloven om å endre bestemmelsene i Kirkelovens § 3 - den såkalte forrangsbestemmelsen og samordne kirkelovens og trossamfunnslovens bestemmelser om barns tilhørighet. Dnk vedtok allerede på Kirkemøtet 5.-10.4 2011 under sak 10/11 Ordningen med tilhørighet og forrangsbestemmelsen i kirkeloven følgende:

«Kirkelovens bestemmelse (§ 3, nr. 2) om at " barn anses å høre inn under Den norske kirke fra fødselen såfremt en av foreldrene er medlem", gir Den norske kirke en forrang framfor andre tros- og livssynssamfunn. I lys av prinsippet om tros- og livssynsfrihet og derav følgende krav om likebehandling av trossamfunn mener Kirkemøtet at denne forrangen vanskelig kan opprettholdes slik den nå står.»

Dagens ulikhet er ikke bare en kilde til dobbeltregistreringer og medfølgende frustrasjoner, men innebærer også en forskjellsbehandling som vanskelig kan begrunnes saklig. Vi ser ingen grunn til å utsette dette til en ny samlet lov om tros- og livssynssamfunn er på plass.

Utover dette har ikke NKR ytterligere kommentarer til høringsdokumentet

For Norges Kristne Råd

Knut Refsdal
Generalsekretær

Dag Nygård
Spesialrådgiver